

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta informatiky a statistiky

Studijní program: Kvantitativní metody v ekonomice

Studijní obor: Sociálně ekonomická demografie

Zdrojové oblasti migrace do České republiky po roce 1989

Bakalářská práce

Autor bakalářské práce: Mikuláš Havlík

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ondřej Nývlt, Ph.D.

Akademický rok 2017/2018

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

„Zdrojové oblasti migrace do České republiky po roce 1989“

jsem vypracoval samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v
příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 04.01.2018

Podpis:

Poděkování

Rád bych poděkoval panu Mgr. Ondřeji Nývltovi za trpělivost a vstřícnost v průběhu psaní bakalářské práce. Opomenout nesmím ani svou babičku, která mi zprostředkovala snadný průběh celého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce analyzuje vývoj imigrace a ostatních demografické charakteristik ze tří hlavních zdrojů migrace do České republiky v letech 1989-2015. Jedná se o Slovensko, Ukrajinu a Vietnam. Práce obsahuje definice základních pojmů a stručné nastínění historie migrace z výše zmíněných zemí. Na základě dostupných dat z Českého statistického úřadu byly sestaveny grafy jednotlivých demografických ukazatelů. Cílem práce je srovnání jak absolutních, tak relativních hodnot mezi jednotlivými zeměmi a zařazení do kontextu událostí.

Klíčová slova: migrace, imigrace, Česká republika, Slovensko, Ukrajina, Vietnam

Abstract

The Bachelor Thesis analyzes the development of immigration and other demographic characteristics from 1989-2015 into the Czech Republic. The emigrating nations in studied are Slovakia, Ukraine and Vietnam. The research contains an outline of basic concepts as well as a brief history of the emigrating countries mentioned above. The foundation of the research is based on data made available by the Czech Statistical Office, which led to the production of charts displaying the individual demographic indicators. The aim of the thesis is to compare both absolute and relative values between the countries, whilst considering the context of which the events occurred.

Key words: migration, immigration, Czechia, Slovakia, Ukraine, Vietnam

Obsah

ÚVOD.....	6
1. MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY A JEJÍ HISTORIE	7
1.1 HISTORIE MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	7
1.2 DEFINICE MIGRACE (VÝPOČTY, ZÍSKÁVÁNÍ DAT).....	10
1.3 EKONOMICKÉ DŮVODY MIGRACE.....	12
1.4 TYPOLOGIE MIGRACE	13
1.5 MIGRAČNÍ TEORIE	15
1.5.1 Předchůdci moderních teorií.....	15
1.5.2 Neoklasická migrační teorie.....	17
1.5.3 Teorie kumulativní příčinnosti a institucionalismus.....	18
1.5.4 Teorie nové ekonomie pracovní migrace.....	18
1.5.5 Teorie duálního pracovního trhu.....	19
1.5.6 Teorie sítí.....	19
1.6 DEFINICE POJMU MIGRANT	20
1.7 PRÁVNÍ VYMEZENÍ MIGRANTA V ČESKÉ REPUBLICE	21
1.8 UDĚLENÍ OBČANSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY	22
2. HLAVNÍ MIGRAČNÍ PROUDY DO ČESKÉ REPUBLIKY	25
2.1 SLOVENSKO	26
2.1.1 Historie migrace mezi Slovenskou a Českou republikou před rokem 1993.....	26
2.1.2 Historie migrace mezi Slovenskou a Českou republikou po roce 1993.....	27
2.2 UKRAJINA	27
2.2.1 Historie ukrajinské imigrace před rokem 1989	27
2.2.2 Historie ukrajinské imigrace po roce 1989.....	28
3.3 VIETNAM	29
3.3.1 Historie vietnamské imigrace před rokem 1989	29
3.3.2 Historie vietnamské imigrace po roce 1989	30
3. DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA HLAVNÍCH ZDROJOVÝCH ZEMÍ.....	30
3.1 VÝVOJ MIGRACE HLAVNÍCH ZDROJOVÝCH ZEMÍ V LETECH 1992–2015	31
3.3 POMĚR ZAMĚSTNANOSTI NA POBYTU.....	37
3.4 PORODNOST A ÚMRTNOST	38
3.5 SŇATKY A ROZVODY	40
3.6 CIZINCI NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH.....	41
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	46
SEZNAM TABULEK.....	48
SEZNAM GRAFŮ	48

Úvod

Migrace, toto slovo je v posledních letech veřejností vyslovováno stále více. Po pádu Železné opony se brány migrace otevřely také České republice (dřívějšímu Československu). Migrace se v posledních letech stala jedním z nejprobíranějších demografických témat. Lidé se snaží o zlepšení své životní úrovně migrací do cílových destinací, ať už za cílem lepší práce, vyšší úrovně vzdělání, či prchají před válkou.

Pro tuto práci byly vybrány tři zdrojové oblasti migrace do České republiky. Tyto oblasti zastupují 3 nejpočetnější populace cizinců na českém území v posledních letech. Jedná se o obyvatele Slovenska, Ukrajina a Vietnamu.

Všechny grafy, tabulky a provedené výpočty jsou vytvořeny na základě dostupných dat Českého statistického úřadu. Jedná se především o publikace - Demografická ročenka 2016 a Cizinci v ČR 2016. Pro vývoj byly použity Demografické ročenky od roku 1993, které již obsahují data pro všechny výše uvedené zkoumané oblasti.

Práce je rozdělena do tří kapitol. První dvě kapitoly jsou teoretického rázu. První kapitola popisuje historii migrace na českém území spolu s vysvětlením nejdůležitějších pojmů pro tuto práci. Druhá kapitola se zabývá hlavními migračními proudy, které směřují do České republiky. Důraz je kladen na historický kontext a vývoj této migrace. Poslední kapitola je část analytická. Tato kapitola se zabývá analýzou a vývojem demografických charakteristik cizinců z hlavních zdrojových oblastí, kteří jsou na území České republiky. U některých podkapitol probíhá také srovnání s celkovými hodnotami České republiky, či celkovými hodnotami všech cizinců na našem území.

Cílem této práce je nastínění historických faktů o migraci a porovnání jednotlivých ukazatelů Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu mezi sebou. Úkolem je popsání těchto ukazatelů a také poukázání na rozdíly, které se nachází mezi výše uvedenými zeměmi.

1. Migrace na území České republiky a její historie

První kapitola nastíní historii migrace na území České republiky. Poté se bude věnovat pojmu migrace jako takovému. Shrne všechny významné výpočty, které pojem migrace provází. Z ekonomického hlediska proběhne zaměření na ekonomické důvody migrace a také analýza různých migračních teorií. V závěru kapitoly bude vysvětlen pojem migrant jako takový a podmínky udělení občanství České republiky.

1.1 Historie migrace na území České republiky

Česká republika a její migrační pohyby se v průběhu komunistické éry vyznačovaly specifickými rysy. Sovětský blok se vyznačoval hlavně izolací od ostatního světa, tudíž přirozené migrační pohyby byly znemožněny. Emigrace byla omezena zejména na emigraci ilegální, která měla především politické důvody. K imigraci do Československa docházelo zejména po druhé světové válce. Docházelo k ní především na základě mezivládních dohod mezi Československem a ostatními státy sovětského bloku. O permanentní migraci jako takové se v této době mluvit nedá, nanejvýš můžeme mluvit o přílivu Slováků, to se ale opět dá zařadit spíše do interních migračních pohybů.

V průběhu tohoto období byla data o migraci nedostatečně zpracována a oficiální statistiky nelegální migrace byly velice podhodnocovány. Po konci druhé světové války přišla první emigrační vlna. Byl jím odsun Němců, který za mnohých okolností probíhal za velice drsných podmínek. Podle známých dat bylo mezi lety 1945–1947 odsunuto až na 2 800 000 Němců a počet Němců v České republice klesl ze 3 000 000 (k 1.5.1945) na 180 000 (k 22.5.1947) (Drbohlav, 2004). Naopak návrat Čechů a Slováků v období 1945-1950 tak značný nebyl, hovoří se o přibližně 220 000, které se usídlili nejvíce v lokalitách, které byly předtím obývané odsunutými Němci (Brouček, 1998). Nutno podotknout, že tato událost negativně ovlivnila poválečný vývoj těchto oblastí.

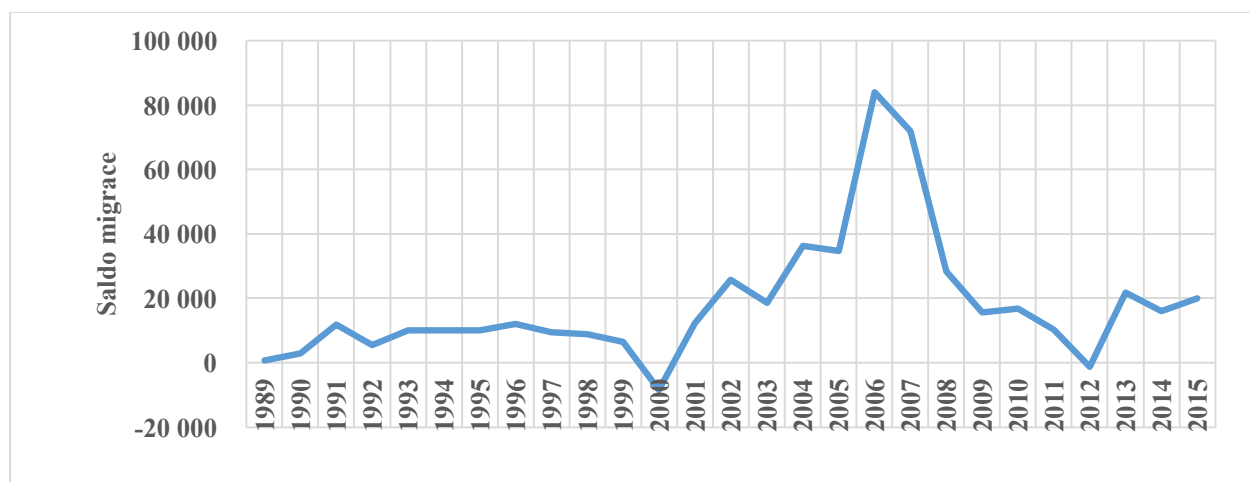
Následovalo období komunistické nadvlády (1948-1989), ve kterém nastaly dvě významné politické události. Jednalo se o komunistický převrat v roce 1948 a okupace území

Československa vojsky Varšavské smlouvy v roce 1968. V průběhu toho období nelegálně emigrovalo z území Československa zhruba půl milionu obyvatel. Přirozený přírůstek tedy utrpěl ztrátu ve výši zhruba jedné třetiny. Zajímavostí je, že poměr ilegálních emigrantů byl 2,5:1 ve prospěch občanů české národnosti (Kučera, 1994).

Československo jako jeden z členů RVPH bylo zapojeno do rozvíjení hospodářských vztahů a tudíž v 70. a 80. letech pracovalo na území dnešní České republiky významné množství cizinců. Data hovoří až o 80 tisících cizích pracovníků. Nejvíce zastoupeni byli migranti z Polska a Vietnamu, dále pak Maďarska, Kuby, Mongolska, Angoly a Koreji. Po Sametové revoluci a pádu komunistického režimu byla platnost těchto dohod ukončena (Dušánková, 1995).

Migračně atraktivní zemí se Česká republika stala na počátku 90. let, kdy země prošla ekonomickými a politickými změnami, které přispěly k vytvoření demokraticky politického systému s tržní ekonomikou. Otevření hranic v roce 1990 nastartovalo, spolu s liberální migrační politikou, vysoké migrační pohyby. Migrace se postupně začala stabilizovat, ale od roku 2001 se situace změnila a dochází k prudkému zesílení intenzity migračních pohybů (viz graf) (Franc, 2006). Po celosvětové ekonomické krizi, která nastala v roce 2007, naopak Česká republika zažila strmý pád až do záporných čísel (rok 2013).

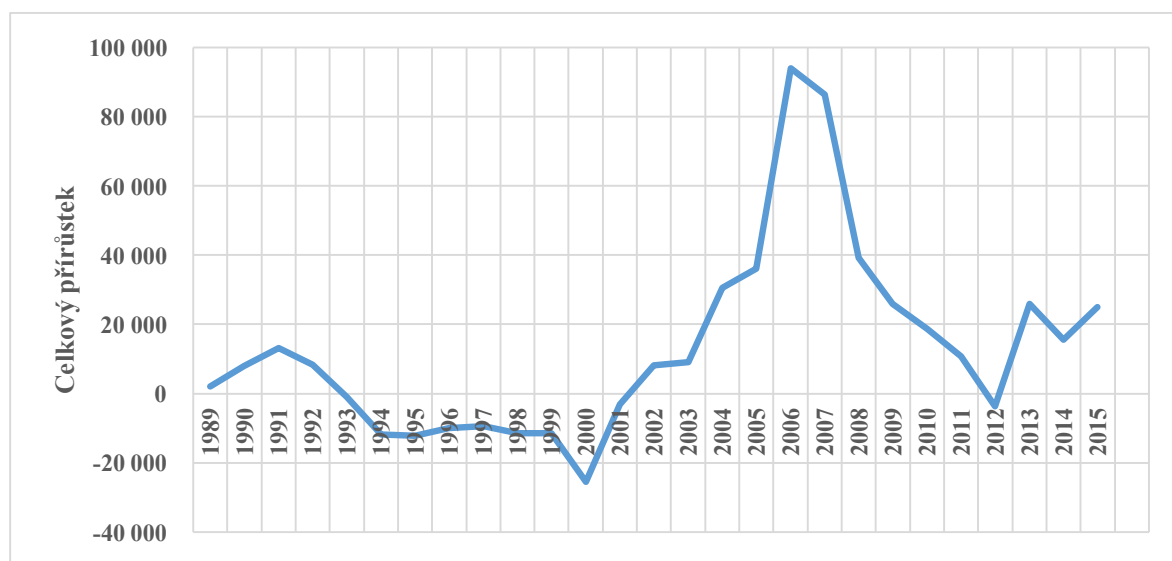
Graf 1: Vývoj migračního salda České republiky v letech 1989-2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Česká republika trpí od roku 1994 vyšší úmrtností než porodností. Přirozený úbytek obyvatel je ale zpomalován kladným migračním saldem, který se promítá v mírném populačním přírůstku. V České republice v současnosti nejvíce převládá dočasná pracovní migrace. Graf se velice podobá výše uvedenému grafu o migračním saldě.

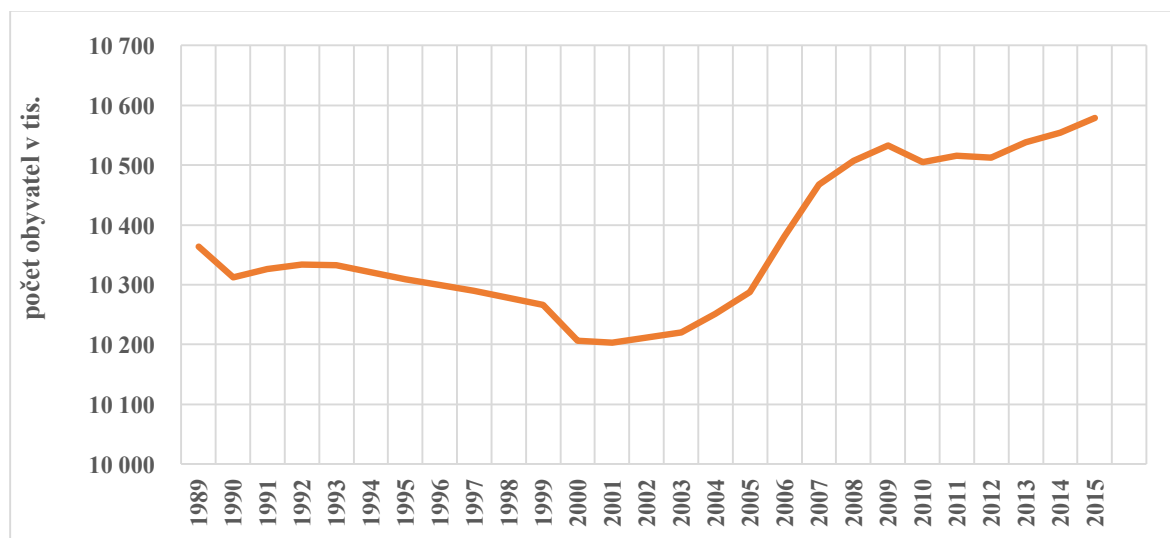
Graf 2: Vývoj celkového populačního přírůstku České republiky v letech 1989–2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Následující graf zaznamená vývoj celé populace České republiky. Graf koresponduje s grafem č. 2. V letech 1993–2001 se dá vypořozovat úbytek obyvatelstva. Poté vysoký nárůst, který byl po roce 2009 utlumen a křivka stoupá již pozvolna.

Graf 3: Vývoj populace České republiky v letech 1989–2016

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

1.2 Definice migrace (výpočty, získávání dat)

Migrace se dá definovat jako stěhování obyvatel z jednoho regionu či země do jiného regionu či země. Z této definice je tedy zřejmé, že se jedná o jev vnitrostátní i mezinárodní. Podle toho, zda se jedná o pohyb osob mezi státy nebo uvnitř jednoho státu, můžeme rozlišit migraci vnější a vnitřní. Vnější migrace je procesem, při kterém dochází k trvalému, dlouhodobému nebo krátkodobému přesunu jednotlivců či skupin lidí v prostoru přes hranice země (mezinárodní migrace). Migrace vnitřní je charakteristická pohybem obyvatelstva uvnitř hranicemi vymezené oblasti (vnitrostátní migrace) (Matoušek, 2003).

V souvislosti s migrací se používá řada charakteristik, které určují kvantitativní a kvalitativní znaky této migrace.

Základním ukazatelem migračního pohybu pro každou zemi je suma osob, které se migrace účastní. Jedná se sumu imigrantů a emigrantů určité regionální jednotky. Tento ukazatel se označuje jako hrubá migrace.

Lepší vypovídající schopnost má index mobilnosti. Ten můžeme definovat jako podíl všech migrantů a středního stavu obyvatel daného území. Podle toho indexu lze hodnotit stupeň migrační mobility.

$$M_i = \frac{I + E}{S} * c$$

Dalším z ukazatelů jsou hrubé míry imigrace a emigrace. Tato míra se definuje jako podíl imigrantů (emigrantů) a středního stavu obyvatelstva.

$$I_i = \frac{I}{S} * c$$

$$I_e = \frac{E}{S} * c$$

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů je migrační saldo, jedná se o rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů, tedy o výsledek migrace. Jestliže máme emigraci nižší než imigraci, pak území získává obyvatele migrací (hovoříme o netto imigraci). Na druhou stranu, jestliže máme emigraci vyšší než imigraci, pak území obyvatele ztrácí (hovoříme o netto emigraci).

$$E < I \Rightarrow \text{netto imigrace}$$

$$E > I \Rightarrow \text{netto emigrace}$$

Relativní ukazatel migračního salda je vyjádřen v porovnání se středním stavem obyvatelstva a nazývá se hrubá míra migračního salda.

$$I_{MS} = \frac{I - E}{S} * c$$

Poslední významným ukazatelem je efektivita migrace. Efektivita migrace je definovaná jako poměr migračního salda a objemu migrace a nabývá hodnot od -1 do +1. Když se efektivita migrace rovná -1 znamená to, že se na daném území vyskytuje pouze emigrace. Všechny záporné hodnoty tedy značí převažující emigraci. Naopak jestliže se efektivita migrace rovná +1, na daném území se vyskytuje pouze imigrace. Všechny kladné hodnoty tedy značí převažující imigraci.

$$E_m = \frac{I - E}{I + E}$$

1.3 Ekonomické důvody migrace

Mezinárodní migrace bývá nejvíce ovlivněna čtyřmi ekonomickými faktory. Jde o HDP na obyvatele, nezaměstnanost, úroveň vzdělání a přítomnost migrantů v cílové zemi.

Hlavním motivem migrace se dá označit zlepšení stávající situace. Tento motiv platí jak u dobrovolné, tak u nucené migrace. U dobrovolné chce člověk zlepšit specifickou oblast svého života, ať už je tomu migrace za lepší práci, studiem, či lepšími životními podmínkami. U migrace nucené je tento motiv zřejmý, jedná se o záchranu svého vlastního života kvůli nebezpečí, které se nachází na území jeho současného bydliště.

Prvním zmíněným faktorem je HDP na obyvatele, tento faktor má na mezinárodní migraci pozitivní vliv. Obyvatelé země s nižším HDP než například jejich sousední země s vyšším HDP budou do této země migrovat. Na druhou stranu, pokud je HDP v zemi nízké, tendence obyvatel bude tuto zemi opustit. Nezaměstnanost na migraci naopak působí negativně. Čím vyšší nezaměstnanost, tím méně migrantů chce do této země migrovat.

Nezaměstnanost je spíše důvodem k odchodu z místa současného pobytu. Dalším z faktorů je vzdělání. Země s vyšším obecným vzděláním mají nedostatek pracovní síly pro nejnižší kategorie pracovního trhu. Nechuť místních obyvatel vede k tomu, že do země přicházejí migranti z jiných zemí a zastávají tyto pozice, poté se posunou v tomto pracovním žebříčku výše a opět místo uvolňují. Posledním faktorem je počet migrantů v cílové zemi. Na tento faktor se dá nahlížet z více úhlů. První variantou je prostá suma migrantů v zemi, která posléze může ovlivnit rozhodnutí potenciálního migranta pozitivně či negativně. Záleží hlavně na tom, zda migranti v dané zemi jsou překážkou pro společnost, vyvolávají spory či negativní názory, anebo jsou naopak vřele vítáni. Další z možností, jak na tuto problematiku nahlížet, je, jak se skupina migrantů v cílové zemi vytvářela. Zda přišla nárazově v důsledku nějaké události, zda postupně přicházela a začleňovala se do společnosti, či zda byla skupina donucena migrovat, ať už za cílem ekonomické či nedobrovolné migrace.

Na závěr je potřeba zmínit, že velká část důvodů migrace je často skryta i samotným migrantům, jelikož jednotlivé důvody jsou ve většině případů provázány a posouzení důvodů faktorů, proč migrace proběhla, většinou zůstává v rukách potenciálního migranta (Kabeleová, 2003).

1.4 Typologie migrace

Dle typologie migrace podle Andrease Demutha je migrace členěna na dobrovolnou a nucenou, kdy v případě dobrovolné migrace se jedná o osoby, které odešly dobrovolně na základě vlastního rozhodnutí. V druhém případě pak hovoříme o osobách, které byly vyhnány či donuceny k odchodu z určitého místa.

Dobrovolnou migraci dále dle této typologie rozčlenit na migraci pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační. Hlavním motivem pracovní migrace je vyhlídka lepšího zaměstnání (peněžní ohodnocení, pracovní benefity, nový kolektiv, kariérní postup). Řetězová migrace slouží hlavně pro účel sloučení rodiny. Migraci neimigrační můžeme dle této typologie chápat jako migraci dočasnou (za účelem výzkumu či studia, aniž by zde

osoba trvale pobývala). Motivací pro inovační migraci je zlepšení životních podmínek přesídlením do jiné oblasti, kontinentu či země.

Nucená migrace může mít více příčin, jako například vyhoštění, evakuace a důsledky přírodních katastrof (hladomor, záplavy, sucho), diskriminace, porušování lidských práv, válečné konflikty, politická nestabilita, etnické či náboženské nepokoje. Tato migrace je vyústěním převládajících sil, zasažených skupin osob i jejího rozsahu. V tomto případě se dá hovořit o migraci individuální, kolektivní či masové. Hromadná migrace (exodus) bývá nejčastěji důsledkem přírodní katastrofy nebo válečného konfliktu v zemi. Za zdánlivě dobrovolnou migraci se mohou skrývat faktory donucení, a naopak vlna nucené migrace s sebou může také nést jiné aspekty, či možnosti volby, rozhodování a v určitých případech se za ní mohou ukrývat ekonomické či jiné faktory (Uherek et al., 2004).

Rozlišení migrace dle časového horizontu lze rozdělit na migraci krátkodobou, dlouhodobou, přechodnou a kyvadlovou. Migrace krátkodobá se vyznačuje dobou pobytu menší než jeden rok, za to dlouhodobá migrace má dobu pobytu více než jeden rok. Přechodná migrace označuje migraci, při které se migrant pouze na určitou časově omezenou dobu zdržuje na území dané země a poté zemi opouští a směřuje do země jiné. Kyvadlová migrace je opakovaným pohybem migranta do cílové země a po určité době návratem do země svého původu. Dlouhodobá migrace je jednou z podmínek trvalého ekonomického a sociálního rozvoje rozvinutých zemí (Palát, 2014).

1.5 Migrační teorie

Migračních teorií, které se snaží vysvětlit příčiny migrace, existuje několik. V této kapitole uvedu nejvýznamnější z nich a zaměřím se také na jejich předchůdce.

1.5.1 Předchůdci moderních teorií

Mezi nejvýznamnější předchůdce moderních teorií lze zařadit tzv. Ravensteinovy zákony a „push-pull“ teorie.

O mezinárodní migraci jako takové se poprvé odborné práce zmiňují již v poslední čtvrtině 19. století. Za průkopníka v této oblasti se dá považovat anglický geograf a kartograf německého původu Ernst Georg Ravenstein. Jeho výzkum byl zaměřen hlavně na strukturu a procesy migrace. Nejvýznamnější dvě díla napsal v letech 1885 a 1889. Formuluje v nich sedm základních zákonů migrace, jimiž jsou (Ravenstein, 1889):

- a) Každý migrační tok vytváří zpětnou migraci
- b) Většina migrantů se přesunuje na krátkou vzdálenost
- c) Migranti, kteří migrují na větší vzdálenost, mají tendenci si jako destinaci vybrat velká města
- d) Venkovské obyvatelstvo migruje více než obyvatelé městských oblastí
- e) Rodiny migrují méně než mladí dospělí jedinci
- f) Většina migrantů jsou dospělé osoby
- g) Velká města rostou především v důsledku migrace spíše než díky přirozenému přírůstku

Základy modelu „push-pull“ byly položeny v 60. letech 20. století pány Leem a Jansenem. Ti rozdělili faktory, které způsobují pohyb obyvatelstva do dvou skupin na tzv. „push“ a „pull“ faktory. V české literatuře se tyto pojmy překládají jako faktory tlaku a tahu. Tito autoři tvrdí, že migrační pohyb je výslednicí sil, které migranta dostávají pryč ze země svého původu („push faktor“) a sil, které migranta přitahují do nové cílové země („pull faktor“). „Push faktory“ jsou nepříznivé okolnosti v oblasti, kde člověk žije. Zatímco „pull

faktory“ jsou naopak okolnosti, které člověka přimějí se přesunout do jiné oblasti (Palát, 2014).

Lee zařazuje mezi „push faktory“ okolnosti, které dokáží přimět obyvatele daného území odstěhování z jejich území jinam. Jedná se především o následující (Lee, 1966):

a) nedostatek pracovních míst	
b) špatná zdravotní péče	i) přírodní katastrofy, rozšiřování pouští
c) ztráta bohatství	j) hladomor
d) diskriminace	k) sucho
e) znečištění	l) nedostatek politické nebo náboženské svobody
f) špatné podmínky bydlení	m) politické obavy nebo pronásledování
g) válka	n) vyhrožování smrtí, zastrasování
h) primitivní podmínky života	

Příkladem „push faktoru“ mohla být například válka ve Vietnamu, nebo hladomor na Ukrajině. Na Slovensku se může například jednat o nedostatek pracovních míst, či špatné podmínky života.

I přes tyto uvedené faktory se ale jedinec stále nemusí rozhodnout migrovat. Aby k tomu mohlo dojít, musí existovat i pozitivní faktory, které tohoto jedince přimějí k migraci do cílového místa. Jsou to faktory tahu („pull faktory“), mezi tyto faktory můžeme například řadit:

a) pracovní podmínky	e) lepší životní podmínky
b) lepší zdravotní péče	f) politická a náboženská svoboda
c) vzdělání	g) průmysl
d) atraktivní podnebí	h) bezpečnostní důvody, rodinné vazby

Mezi „pull faktory“ České republiky by se dala označit vysoce kvalitní zdravotní péče, vysoká míra bezpečnosti, kvalitní vzdělání, férové pracovní podmínky. Celkově by se toto dalo shrnout do lepších životních podmínek, než které panují v zemích, odkud k nám lidé většinou přicházejí.

Výše uvedené faktory by se daly rozdělit do tří základních skupin. První skupinou jsou faktory ekonomické, druhou kulturní a třetí faktory související s podmínkami životního prostředí.

Tento model nezohledňuje další nejrůznější překážky, které této migraci brání, těmi mohou být například celková vzdálenost mezi místem pobytu a cílovou destinací, jazyková bariéra či podmínky vstupu do země (Palát, 2014).

1.5.2 Neoklasická migrační teorie

Neoklasická ekonomie je jednou ze základních vysvětlujících teorií migrace. Na svém vrcholu byla v 60. letech 20. století. Přístup v rámci této ekonomie je možný dvěma přístupy. Migrace se bere jako důsledek nerovnoměrného rozdělení práce a kapitálu. Buďto je vysvětlována migračními pohyby mezi dvěma zeměmi (makroekonomický přístup), mezi kterými lze najít rozdíly v jejich nabídce a poptávce například po pracovní síle. Druhým přístupem je migrace na úrovni jedince (mikroekonomický přístup).

Mikroekonomický neoklasický přístup vychází z role racionálně uvažujícího jedince, který se rozhoduje na základě racionálního rozhodování a srovnání všech možných nákladů a přínosů, které s sebou potenciální migrace nese. Potenciální migranti musí tedy ve svých rozhodnutích vzít na zřetel tyto náklady a přínosy s migrací související. Migrace se tedy dá označit jako důsledek existence nerovností na pracovních trzích v jednotlivých zemích (Palát, 2014).

Celkové zhodnocení této teorie migrace je možno ztotožnit s principem „push-pull“ teorie. Nízké domácí mzdy zde fungují jako „push“ faktory“. Na druhou stranu jako „pull faktory“ můžeme například počítat poptávku firem po práci. Neoklasická ekonomie ale zohledňuje pouze jednu ekonomickou příčinu migrace. Další ekonomické a neekonomické aspekty nejsou brány na zřetel. Jako další problém se může jevit, že není v úvahu brána

segmentace trhu práce, kdy se tyto segmenty vyvíjejí zcela odlišně, a i mobilita mezi nimi je velmi omezena (Massey et al., 2005).

1.5.3 Teorie kumulativní příčinnosti a institucionalismus

Institucionalismus vysvětluje vliv institucionálních subjektů na migraci. Základním principem institucionalismu je snaha zabránění vstupu migrantů do nové společnosti, daná společnost (země) se většinou brání omezováním počtu imigrantů například pomocí kvót či vízové politiky. Tudiž tito migrační skupiny potřebují k ulehčení migraci zprostředkování pomoci od jiných institucí. Tyto instituce pomáhají migrantům překonat tyto překážky a poté jim pomáhají se začleněním do společnosti. Jedná se nejvíce o instituce finanční, právní a také humanitární organizace, které chrání práva migrantů jako lidských osob v tísní (Drbohlav, Uherek 2007).

1.5.4 Teorie nové ekonomie pracovní migrace

Teorie nové ekonomie pracovní migrace říká, že rozhodnutí o migraci nevznikají u jednotlivých izolovaných aktérů, ale ve větších celcích spolu souvisejících lidí, a to nejen s cílem maximalizovat své příjmy, ale také kvůli minimalizaci možných rizik a omezení (Stark, 1991).

Největším rozdílem od neoklasického modelu je fakt, že rozhodnutí v otázce migrace spadá ne na jednotlivce ale na celou rodinu. Příčinou tedy není mzdový rozdíl, ale existující nejistota, riziko a relativní chudoba. Příkladem budiž venkovská domácnost v kapitalistické ekonomice. Na vesnici není dostatek kapitálu pro modernizaci a také velice špatný úvěrový trh. Tyto absence vedou rodinu k vyslání svého nejvzdělanějšího člena do města (či zahraničí). Ten díky pravidelnému zasílání peněz zajistí celkové zlepšení kvality života své rodina na venkově.

Dalším důležitým faktorem je relativní posuzování chudoby. Domácnosti mají možnost kolem sebe vidět příklady jiných domácností, z nichž jeden či více členů migrovali do

jiných míst, tudíž mohou vidět jejich zlepšenou životní úroveň díky prostředkům, které nyní daná rodina má. Podle zastánců nové ekonomie pracovní migrace je toto poměrování jedním z nejdůležitějších motivačních faktorů k migraci (Palát, 2014).

1.5.5 Teorie duálního pracovního trhu

Teorie duálního pracovního trhu hovoří o postavení cizinců na trhu práce. Mezinárodní migrace je postavena na poptávce po pracovní síle ve vyspělých zemích. Migranti, kteří do těchto zemí přijdou, jsou nejvíce uplatňováni v jednom ze dvou základních pracovních sektorů. Primární sektor zaměstnává vzdělané obyvatele, vyznačuje se mimo jiné vysokými platy, možností kariérního růstu, začleněním se do společnosti. Zatímco sekundární sektor nabízí malé mzdy na hranici životního minima, někdy skoro nulovou možnost kariérního růstu, často i opovrhování společností. Typickým sektorem pro imigranty je právě sekundární sektor (Drbohlav, 1998).

Tímto se populace v cílové zemi migrace přeorientuje z těchto pozic a tímto vzniká nedostatek kvalifikovaných pracovníků v řadě servisních a manuálních profesí. Toto vede k navýšení poptávky směrem za hranice státu. Určitý segment pracovního trhu je pro domácí pracovníky nezajímavý, proto i přes nízkou míru nezaměstnanosti v celé zemi může převládat v tomto odvětví práce vysoká poptávka, a tudíž musíme hledat pracovní sílu za hranicemi. Imigranti do této země většinou neřeší svůj sociální status v cílové zemi. Hlavním důvodem je vyšší dosažená mzda než v zemi jejich původu, ale také se může jednat pouze o přechodné řešení či si mohou stále udržovat vysoký společenský status v zemi svého původu. Mnozí také neplánují tuto práci vykonávat dlouhou dobu a počítají s tím, že si po určité době naleznou atraktivnější povolání (Henig, 2007).

1.5.6 Teorie sítí

Teorie sítí se zabývá rolí mezilidských vazeb v migračním procesu. Tato teorie předpokládá, že migranti v cílové zemi vytvoří tzv. sítě, které ulehčují příchod nových migrantů, podporují jejich příchod a snižují tím náklady na migraci. Nejtěžší práci pro tuto společnost musí odvést první migranti, kteří mají nejsložitější podmínky. V cílové zemi

nemají žádné vazby. Posléze naopak mohou čerpat různé benefity z toho, že zemi již znají, mohou vést různé spolky, které nabízí lepší začlenění do společnosti, pomoc migrantům z vybrané země apod. Ve výjimečných případech dokonce sociální sítě potlačí ostatní důvody k migraci a migrant se rozhodně k přesunu do cílové země jen kvůli dobrému zázemí, které bylo již vytvořeno předchozími migranty (Massey a kol., 1993).

Občané z Vietnamu, Ukrajiny, ale i Slovenska do České republiky rádi migrují, jelikož je tu již základna založena předchozími generacemi. Proces začlenění je tedy pro ně mnohem jednodušší, ať už se jedná o pracovní možnosti, či společenské vyžití.

1.6 Definice pojmu migrant

Organizace spojených národů definuje migranta jako osobu, která překročí mezinárodní hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok (UNSD, 2012). Migranty lze zařadit do několika kategorií (Rabušic a Burjanek, 2003):

- a) Uprchlíci – osoby (na základě Ženevské úmluvy), které se nacházejí mimo svou vlast a mají oprávněné obavy před pronásledováním z různých důvodů (národnostních, rasových, náboženských, společenských) a nejsou schopny přijmout ochranu své vlasti.
- b) Osoby pobývající mimo svou vlast, které se nechtějí nebo nemohou vrátit do země původu z odůvodněných obav z pronásledování z politických, rasových, národnostních a jiných příčin.
- c) Žadatelé o azyl – osoby, které opustily svou vlast z obav před pronásledováním, a v azylovém řízení se u nich prověřuje, zda splňují kritéria Ženevské úmluvy. Při splnění těchto podmínek se stávají azylanty (uznanými uprchlíky) a udělený azyl tak představuje určité ochranné povolení k jejich pobytu z politických, rasových, národnostních či jiných důvodů.
- d) Legální migranti – jsou přítomni v cílové zemi bez potřebných dokumentů.

- e) Dočasní pracovní migranti – osoby, které se po ukončení pracovního poměru vracejí zpět do rodné země.
- f) Vysoce kvalifikovaní migranti – osoby, které pobývají v cílové zemi za účelem práce.
- g) Rodinní příslušníci – osoby, které se připojují ke svým příbuzným, kteří v cílové zemi setrvávají z jedné z výše uvedených příčin.
- h) Navrátilci – osoby, které se po určité době navracejí zpět do země původu.

1.7 Právní vymezení migranta v České republice

Dle zákona o pobytu cizinců je cizincem občan jiné země pobývajícím na území České republiky, přičemž rozlišujeme dvě skupiny: občané Evropské unie a občané takzvaných třetích zemí. Občané první skupiny mají specifická práva vyplývající ze smluv podepsaných při vstupu do Evropské unie. Občané třetích zemí se dále dělí na cizince bez vízové povinnosti, kteří mohou do České republiky cestovat bez jakýchkoli povolení a cizince s vízovou povinností, kteří musí před cestou českou stranu požádat o vízum a uvést účel svého pobytu. Pro každý odlišný účel pobytu je třeba mít zvláštní vízum. Může se například jednat o práci, podnikání, studium, sloučení rodin apod. Například pokud migrant přijíždí do České republiky studovat, podává žádost o udělení víza, respektive povolení k pobytu za účelem studia.

Různé příčiny vedoucí k migraci ovlivňují dobu, kterou migrant setrvá v cílové zemi. V české právní praxi se rozlišuje dlouhodobý a trvalý pobyt. Povolení k dlouhodobému pobytu s sebou ovšem ve srovnání s vízy nese určité výhody, které vedou k vylepšení právní pozice migranta, kdy na udělení tohoto pobytu je určitý právní nárok (za splnění požadovaných podmínek). V tomto případě je dokonce možné změnit účel pobytu. O prodloužení dlouhodobého pobytu je nutno žádat nejpozději 14 dní před skončením

platnosti povolení k dlouhodobému pobytu a při skončení účelu pobytu je povolení k dlouhodobému pobytu policií zrušeno.

Jestliže cizinec nepřetržitě pobývá na území České republiky po dobu minimálně pěti let, může získat tzv. trvalý pobyt. Další z podmínek pro získání trvalého pobytu je to, že se migrant nesmí během daných pěti let zdržovat mimo území České republiky v součtu po dobu více než deseti měsíců a musí také složit zkoušku ze základů českého jazyka prokazující jeho jazykové znalosti. Dle současného práva pro získání trvalého pobytu existuje právní nárok, a tedy v případě nepovolení trvalého pobytu musí být příčiny tohoto rozhodnutí zdůvodněny a cizinec má možnost se proti němu odvolat. Trvalý pobyt je také možno nabýt sňatkem s občanem České republiky nebo občanem Evropské unie pobývajícím na území ČR. Cizinci s trvalým pobytem poté mají stejná práva a povinnosti jako čeští občané s několika výjimkami (volební právo, práce v armádě či na pozicích, kde je státem odůvodněný požadavek českého občanství). Zvláštním případem je udělení trvalého pobytu z humanitárních důvodů (např. ohrožení na životě důsledkem vážných zdravotních potíží migranta) (Palát, 2014).

1.8 Udělení občanství České republiky

Udělit občanství je možné pouze na žádost cizince, který bydlí na území České republiky a má také potvrzený trvalý pobyt cizineckou policií. Žadatel si musí zažádat spolu s předepsaným dotazníkem na příslušném úřadu dle místa pobytu. V Praze se jedná o úřad dané městské části, v Brně, Plzni a Ostravě se jedná o magistrát města, v ostatních místech se žádá na krajském úřadě. Úřad vypracuje své stanovisko k podané žádosti spolu se stanoviskem obecního úřadu a maximálně do 30 dnů od podání musí zaslat doklady k žádosti prostřednictvím Policie České Republiky Ministerstvu vnitra. Ministerstvo má dalších 90 dní od doručení žádosti na rozhodnutí. Na udělení českého občanství není ze zákona nárok, záleží jen a pouze na Ministerstvu vnitra, jak vyhodnotí podanou žádost. Každý žadatel, který chce uspět při udělení občanství, musí splňovat následující podmínky (MZV, 2016):

- a) Žadatel se musí převážně zdržovat a mít alespoň 5 let povolen trvalý pobyt na území České republiky. Jedna z výjimek je například pokud má cizinec povolen trvalý pobyt po dobu kratší než 5 let, ale na území České republiky žije nepřetržitě nejméně 10 let (jedná se například o nelegální migranty).
- b) Žadatel musí prokázat ztrátu svého dosavadního občanství, a to nejpozději v den udělení českého občanství. Tato podmínka neplatí pro cizince, kterým Česká republika již poskytla azyl. Prominutí této podmínky je také možné, jestliže má žadatel skutečný vztah k České republice a zdržuje se na českém území po dobu nejméně 20 let či zde má trvalý pobyt alespoň 5 let. Výjimkou může být udělení českého občanství žadatelům, kteří mají pro Českou republiku významný přínos z vědeckého, kulturního, společenského či sportovního hlediska. Případně se také dá tato podmínka přeskočit z důvodu neumožnění pozbytí občanství ve státě, jehož občanem je žadatel.
- c) Žadatel, který je starší 15 let, musí k žádosti připojit výpis z rejstříku trestů, který může být nejvýše 6 měsíců starý. Občanství nelze udělit osobě, která byla v posledních 5 letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin. Dále musí žadatel připojit k žádosti svůj rodný list, který obsahuje údaje o rodičích.
- d) Žadatel musí prokázat pohovorem znalost češtiny. Pohovor se provádí na úřadu, kde svou žádost podává. Musí být schopen plynně a jazykově správně odpovídat na otázky, které se vztahují k běžným situacím denního života. Poté musí porozumět článku z denního tisku a ústně sdělit jeho obsah. Tento pohovor trvá nejdéle půl hodiny. Jedinou výjimku tvoří žadatel, který je nebo byl občanem Slovenské republiky.
- e) Žadatel se nesmí zdržovat na území České republiky nelegálně, popřípadě jinak neplnit své povinnosti vyplývající z českých právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců na území České republiky. Ministerstvo vnitra si může za účelem ověření těchto skutečností vyžádat potvrzení finančního úřadu.

- f) Žadatel musí v žádosti doložit životopis a rodný list. Pokud uzavřel manželství, musí doložit oddací list. To stejné platí u rozvodu a úmrtí jednoho z manželů.

V letech 1999–2013 získalo občanství celkem 49 494 cizích státních příslušníků, u azylantů se jednalo o 830 lidí. Tabulka níže obsahuje výčet 6 nejvíce zastoupených národností a i jejich podíl na celku. Zajímavé je, že Slovensko zastupuje více než 50 % celku.

Tabulka 1: Struktura získaných SO ČR podle předchozího státního občanství za období 1999–2013

Předchozí státní občanství	Celkem		Azylanti	
	počet	podíl (v %)	počet	podíl (v %)
Celkem	49 494	100	860	100
Slovensko	24 850	50,2	-	-
Ukrajina	6 307	12,7	42	4,9
Polsko	1 997	4	-	-
Rusko	1 397	2,8	99	11,5
Rumunsko	1 223	2,5	19	2,2
Vietnam	1 041	2,1	24	2,8

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

2. Hlavní migrační proudy do České republiky

Druhá kapitola se bude zabývat třemi hlavními proudy migrace do České republiky. Tyto tři proudy migrace vycházejí ze tří zemí. První zemí je země, která byla s Českou republikou spojena celých 75 let. Tou zemí není žádná jiná než Slovenská republika. Druhou zemí, která se výrazně podepisuje na migraci, je Ukrajina. Poslední zemí je Vietnam. Vietnamská menšina je v České republice velice rozšířena. Česká republika Vietnamce zná díky převzetí většiny takzvaných „večerek“ v posledních letech. Tato kapitola se zaměří hlavně na rozebrání historie migrace obyvatel z těchto zemí do České republiky. Historie bude rozdělena rokem 1989, který bere tato práce jako stěžejní (u Slovenské republiky půjde o rok 1993, jakožto rok rozpadu Československa).

Proudby byly vybrány na základě toho, že se jedná o jedny z největších, které na naše území proudí. V následující tabulce, která dokumentuje přední příčky nejčtenějšího zastoupení státního občanství zahraničních migrantů v letech 2006-2015, se o tom lze přesvědčit. Slovensko, Ukrajina i Vietnam v tabulce figurují několikrát. Všimnout si zde můžeme i České republiky. Jedná se o návrat obyvatel do své vlasti ze zahraničí. Na prvních místech (s výjimkou v roce 2011) se střídají právě dvě zkoumané země – Slovensko a Ukrajina.

Tabulka 2: Nejčastější státní občanství zahraničních migrantů, 2006–2015, přistěhovalí

Pořadí	2006	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Ukrajina	Slovensko	Ukrajina	Slovensko	Ukrajina	Slovensko
2.	Slovensko	Rusko	Slovensko	Ukrajina	Slovensko	Ukrajina
3.	Vietnam	Ukrajina	Rusko	Rusko	Rusko	ČR
4.	Rusko	ČR	ČR	ČR	ČR	Rusko
5.	Moldavsko	Německo	Vietnam	Německo	Vietnam	Rumunsko

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

2.1 Slovensko

2.1.1 Historie migrace mezi Slovenskou a Českou republikou před rokem 1993

První statistické evidence migrace byly vytvořeny až v roce 1950, tudíž v letech 1918–1950 neexistují reálně statistiky o migraci v rámci Československé republiky. O několik desítek let později se řada autorů pokoušela vytvořit retrospektivní odhady těchto statistik. V průběhu první republiky se na Slovensku nacházelo daleko více obyvatel české národnosti než Slováků na území nynější České republiky. Hlavním rozdílem ale byla práce a společenské postavení, za kterým daní občané do druhé země odjížděli. Zatímco Češi zastávali na Slovensku spíše výše postavené zaměstnání a po nějakém čase za nimi přicházely jejich celé rodiny, Slováci se stěhovali víceméně za dělnickými profesemi. V těchto letech převažoval migrační proud z Česka na Slovensko (Petříková, 2009).

Po zániku první republiky v roce 1939 kvůli Druhé světové válce došlo k jedné výjimce mezi výše uvedeným migračním proudem. Z nově založeného Slovenského štátu pod nadvládou Jozefa Tisa bylo nuceno odejít na 100 000 Čechů zpátky na území nově vyhlášeného Protektorátu Čechy a Morava. Spolu s tímto přesunem také ve stejném roce došlo k vysídlení německého obyvatelstva z českého i slovenského pohraničí. Po konci druhé světové války vznikl mohutný migrační proud, který směřoval z východního Slovenska převážně do západočeského pohraničí. V těchto několika letech opustilo Slovensko více než 100 000 lidí. Tato migrace byla také spojena s migrací Romů ze Slovenska na naše území za vidinou lepších životních podmínek.

Padesátá léta se váží k Českým zemím hlavně z hlediska rozvoje těžkého průmyslu. Těžký průmysl a s tím spojená výstavba mnoha továren, elektráren a jiných budov na několik desetiletí ovlivnila migrační toky mezi Českými zeměmi a Slovenskem. Největšími průmyslovými oblastmi byly hlavně severovýchodní Morava a západní Čechy. Do těchto oblastí přicházejí značné počty pracovníků ze Slovenska. První vlna se skládá pouze z dělníků. Po určitém čase se vracejí zpátky anebo naopak za nimi přijde celá rodina.

Sedmdesátá léta přinesla novou státní politiku na Slovensku, která se snažila snížit tuto migraci do Českých zemí. Migrační proudy se začaly snižovat až do pádu komunismu v roce 1989. Poté tyto proudy značně kolísají až do rozpadu Československa v roce 1993 (Petříková, 2009).

2.1.2 Historie migrace mezi Slovenskou a Českou republikou po roce 1993

Po rozdělení Československa nastalo období návratové migrace, která trvala až do roku 1996. Například v roce 1993 představovala migrace do České republiky 99 % celé slovenské emigrace (Divinský, 2005).

Poté se migrace ustálila a dalším důležitým bodem byl rok 2004, při kterém došlo ke vstupu obou států do Evropské unie. Tento krok ovlivnil migrační proudy více než znatelně. Vstupem do Evropské unie začala platit tzv. euronovela zákona č.326/1999 Sb. Tato novela upravuje evidenci přechodných pobytů v rámci migračních statistik. Odpadá tedy povinnost přihlašovat se mezi členskými zeměmi Evropské unie na přechodný pobyt. Díky této novele jsou tedy statistiky migrace v rámci Evropské unie po roce 2004 velmi zkreslené, pokud si osoba přechodný pohyb nevyřídí, tak se nemá jak do migračních statistik dostat (Hůle, 2005).

2.2 Ukrajina

2.2.1 Historie ukrajinské imigrace před rokem 1989

První významná vlna ukrajinské migrace do Československa ve 20. století proběhla během 2. světové války. Tato vlna byla z největší části způsobena tím, že Ukrajina byla okupována sovětskou armádou. Obyvatelstvo se tedy snažilo dostat ze své země co nejvíce na západ, a tudíž bylo Československo pro tuto vlnu pouze tranzitní zemí (Leontiyeva, 2005).

Jedním z hlavních důvodů ukrajinské migrace, která se týkala Československa, bylo připojení Podkarpatské Rusi k Československu, to vedlo k migraci spíše dobrovolného

charakteru, mnohdy i migraci obousměrné ve smyslu příchodu obyvatel z území Československa na území Ukrajiny. Charaktery nedobrovolné migrace jsou pak zřejmé, byly jím dvě velké okupace ukrajinského území. Nejdříve okupace nacistická a poté sovětská. Nové vlny ukrajinských migrantů proudily dále na západ a zároveň někteří z nich zůstali na území Československa a asimilovali se již s Ukrajinci, kteří na našem území pobývali již předtím (Leontiyeva, 2005).

Situace kolem roku 1948 a následný komunistický puč v Československu situaci Ukrajinců výrazně zhoršil. Komunisté se zasloužili o potlačení tradičních kulturních tradic ukrajinského obyvatelstva v Československu. Během těchto let se uprchlická menšina musela vyrovnat s represemi od komunistické vlády a během následujících let se byli nuceni zcela vmísit do české společnosti (Leontiyeva, 2005).

2.2.2 Historie ukrajinské imigrace po roce 1989

Československo prošlo po roce 1989 značnými politickými změnami, které šly skoro ruku v ruce s rozpadem Sovětského svazu v roce 1991. Tyto události otevřely hranice Československa a Československo se brzy stalo atraktivní destinací pro imigranty z bývalého Sovětského svazu. Největší příčinou imigrace z Ukrajiny byla v 90. letech hlavně špatná ekonomická situace, podpořeno krátkou geografickou vzdáleností a poměrně podobným jazykem se Československo stalo jednou z jasných voleb pro ukrajinské imigranty. Dočasná trvalá pracovní migrace Ukrajinců, kteří směřovali na naše území v rámci několika let, postupně začala nést znaky trvalé imigrace. Hlavním důvodem této migrace není nutnost opuštění Ukrajiny z důvodu akutní hrozby, ale z důvodu zlepšení vlastní ekonomické situace.

Ukrajinská migrace se dá označit nejvíce jako cyklická. Malá část (okolo 20 %) počítá s tím, že v průběhu příštích let zůstane v České republice a přijme české občanství. Tento fakt se dá odůvodnit tím, že většina Ukrajinců přišla na naše území za vidinou pracovní migrace. To znamená, že rodina vyšle do České republiky pouze jednoho člena rodiny, přičemž ostatní zůstávají na Ukrajině a žijí také z peněz, které jim zašle osoba, která

emigrovala. Ukrajinci vidí jednu z hlavních výhod výkonu práce na našem území vyšší mzdy a také flexibilitu pracovního trhu v porovnání s podmínkami na Ukrajině. Jako největší nevýhodu označují nelegální práci, při které se nelze vyhnout střetu s českými orgány (hlavně cizineckou policií). Jako jeden z dalších důvodů problémů spjatých s nelegální prací označují také ruskojazyčné mafie, které sídlí na území České republiky. Největší zastoupení migrantů na Českém území tvoří mladí muži v produktivním věku (HKS, 2009).

3.3 Vietnam

3.3.1 Historie vietnamské imigrace před rokem 1989

První zmínky o imigraci z Vietnamu na území dnešní České republiky můžeme najít již od roku 1956. Po uzavření mezistátních dohod přišlo do Česka více jak sto dětí s několika dospělými, kteří byli postiženi Vietnamskou válkou. Většina z těchto dětí na našem území zůstalo. Českou republiku zvolili jako svůj nový domov a založili zde rodiny.

V roce 1967 doplnilo stávající Vietnamce na českém území dalších 2 100 Vietnamců (největší zastoupení měli dělníci).

Významným mezníkem ve vývoji migrace vietnamské populace do Československa je rok 1973, kdy byla Československá republika navštívena vládní delegací Vietnamské demokratické republiky, která chtěla projednat příchod nových vietnamských občanů do Československa. Smlouvy mezi Československem a Vietnamem byly postupně uzavírány v letech 1973, 1974, 1979 a 1980.

Na konci 80. let dochází k využívání této migraci z obou zúčastněných stran. Československo stále více využívá Vietnamce v takzvaných neatraktivních oborech (pásová výroba ve fabrikách apod.). Ve Vietnamu se naopak objevují možnosti, jak vycestovat do Československa za různé úplatky. Tímto se do ČSSR dostávají různé kriminální živly, protekční děti atd. Snaha Vietnamců se naučit či zdokonalit v nějaké pracovní činnosti rychle ustupuje do pozadí kvůli vidině rychlejšího a snadnějšího výdělků (Brouček, 2005).

3.3.2 Historie vietnamské imigrace po roce 1989

Vietnamská migrace po roce 1989 se odehrávala podle čtyř hlavních proudů. Jako první to byl proud migrantů z Vietnamu, který vznikl na základně možnosti scelování rodin, a tudíž možnosti se vypravit za příbuznými, kteří již na našem území pobývali. Druhý proud se nazývá migrace Vietnamců, kteří byli nuceni po ukončení pracovních smluv z dob NDR opustit Německo a reemigrovat. Předposledním proudem se označuje příchod Vietnamců z ostatních států z území tzv. států za Železnou oponou (Slovensko, Polsko, Maďarsko). Jako poslední proud se nesmí opomenout proud nelegální migrace, kdy Vietnamci putovali přes Rusko. Poté, co dorazili do Moskvy, museli až tři měsíce vyčkat na další cestu do Maďarska a poté se výhradně prostřednictvím kamionů dostávali na území České či Slovenské republiky (Brouček, 2005).

Hlavním důvodem Vietnamské migrace není touha po změně kulturního prostředí a života, ale je to vidina lepší ekonomické situace a zlepšení výdělku. Smysl těchto ekonomických aktivit by se dal formulovat do tří zásad – uživit svou rodinu, finančně zabezpečit své děti a postarat se o svou rodinu (výhradně rodiče), kteří zůstali ve Vietnamu.

Vietnamci si také vytváří vlastní soběstačný servis uvnitř jejich komunity, který se specializuje na zprostředkování styků ostatních Vietnamců s majoritou. Jako součást tohoto systému se dají například označit tlumočníci vietnamského jazyka, kteří spolupracují s orgány ČR (prokuratura, policie, zdravotnická zařízení apod.). Nesmí se také opomenout takzvané vietnamské „města ve městě“. Ideálním příkladem je pražská SAPA (vietnamské velkoobchodní centrum a tržnice), často označována jako Malá Hanoj. Můžeme zde najít například vietnamské základní školy, advokátské služby či dokonce autoškolu (Brouček, 2005).

3. Demografická analýza hlavních zdrojových zemí

Tato kapitola se bude zabývat analýzou určitých demografických charakteristik cizinců z hlavních zdrojových oblastí na území České republiky. Hlavním rokem, na který se kapitola zaměří, bude rok 2015. K výpočtům byly použity data z Českého statistického

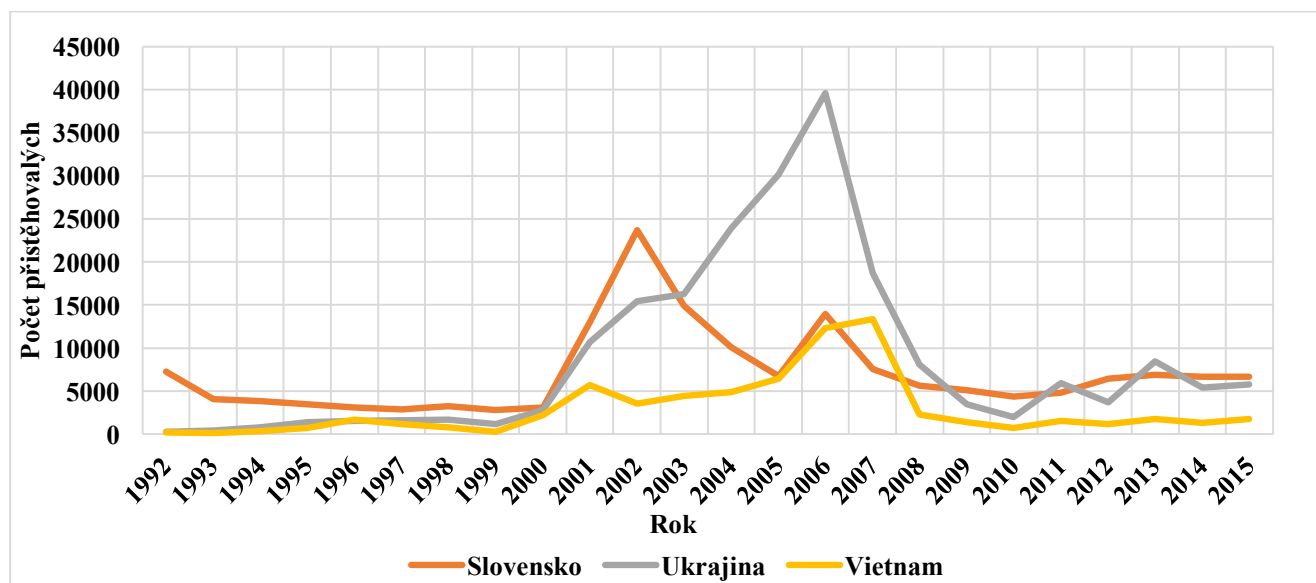
úřadu. Jedná se výhradně o publikace – Demografická ročenka 2016 a Cizinci v ČR 2016. Vývoj celkové migrace je poté porovnám i s celkovou hodnotou pro celou Českou republiku. Ostatní charakteristiky jsou výhradně srovnávány mezi sebou. Uvedeny jsou většinou maximální a minimální hodnoty pro dané země.

3.1 Vývoj migrace hlavních zdrojových zemí v letech 1992–2015

Tato podkapitola popisuje vývoj migrace mezi výše jmenovanými zeměmi a Českou republikou. Zaměří se hlavně na absolutní počty přistěhovalých, vystěhovalých a celkovým saldem migrace mezi těmito zeměmi. Ke srovnání těchto zemí mezi sebou bude využit vzorec pro efektivitu migrace. Všechny hodnoty budou také porovnány s celkovou hodnotou celé České republiky za daný rok. Bude se jednat o vývoj od roku 1992 do roku 2015. Rok 1992 byl prvním rokem, ve kterém již existovaly všechny potřebné hodnoty pro naše státy.

První graf znázorňuje vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 se zaměřením na imigraci do České republiky. Do roku 2000 mají všechny křivky téměř konstantní tvar, tudíž každým rokem do České republiky přišlo skoro stejně příslušníků daných občanství. Změna nastala na přelomu roku 2000 a 2001, kdy všechny 3 země zahájily strmý nárůst počtu přistěhovalých do České republiky. Slovenský propad po jejich vstupu do Evropské unie je také na grafu znatelný. Více lidí raději zůstalo ve své zemi. Poté přišla ekonomická krize v roce 2007, která se na grafu podepsala hlavně na migraci z Ukrajiny. Rok 2006 vykazuje hodnotu 39 572 Ukrajinců, zatímco rok 2008 pouze 8084. Rozdíl tedy byl více než 30 000 lidí. Aktuálně máme trend opět konstantní jako při vzniku České republiky, vývoj bude hlavně ovlivněn celosvětovou politikou a obecnou situací ve světě, která se dá jen těžko předpokládat.

Graf 4: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, přistěhovalí

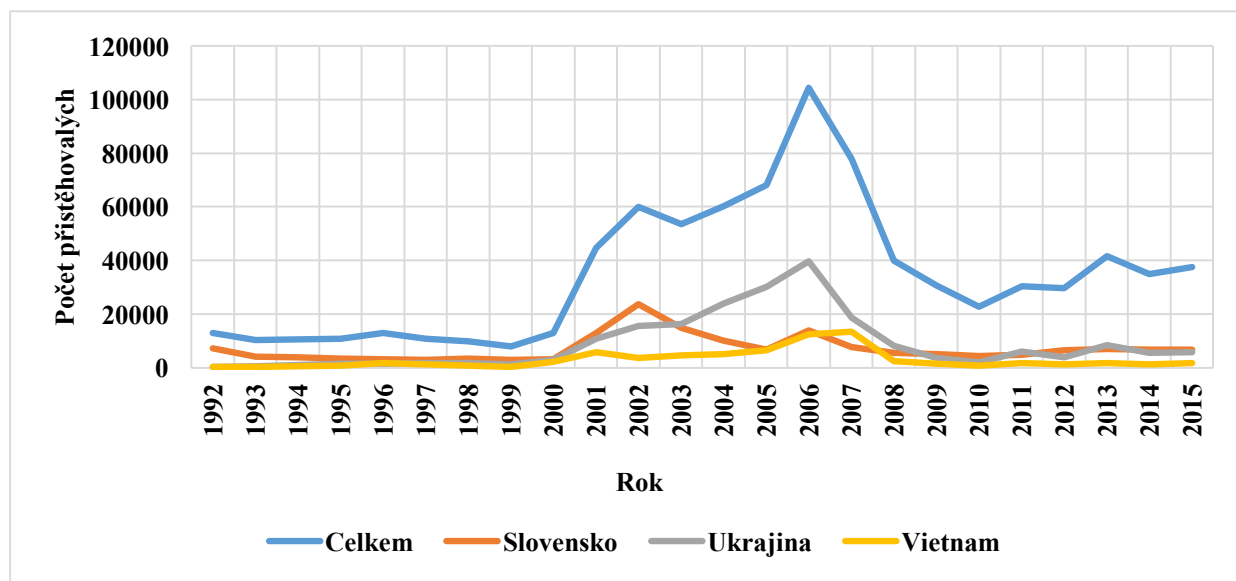

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Následující graf porovnává výše zmíněné hodnoty s celkovou hodnotou imigrace v celé České republice. Nejvíce se křivce České republiky podobá křivka Ukrajiny, kde lze vidět jak podobné nárůsty, tak i podobný propad v době finanční krize. Naproti tomu křivka Vietnamu se zdá být poměrně konstantní s lehkým nárůstem mezi lety 2001 až 2007. U

Slovenska si naproti tomu můžeme všimnout, že křivka začíná nad ostatními. To bylo způsobeno imigrací po rozpadu Československa.

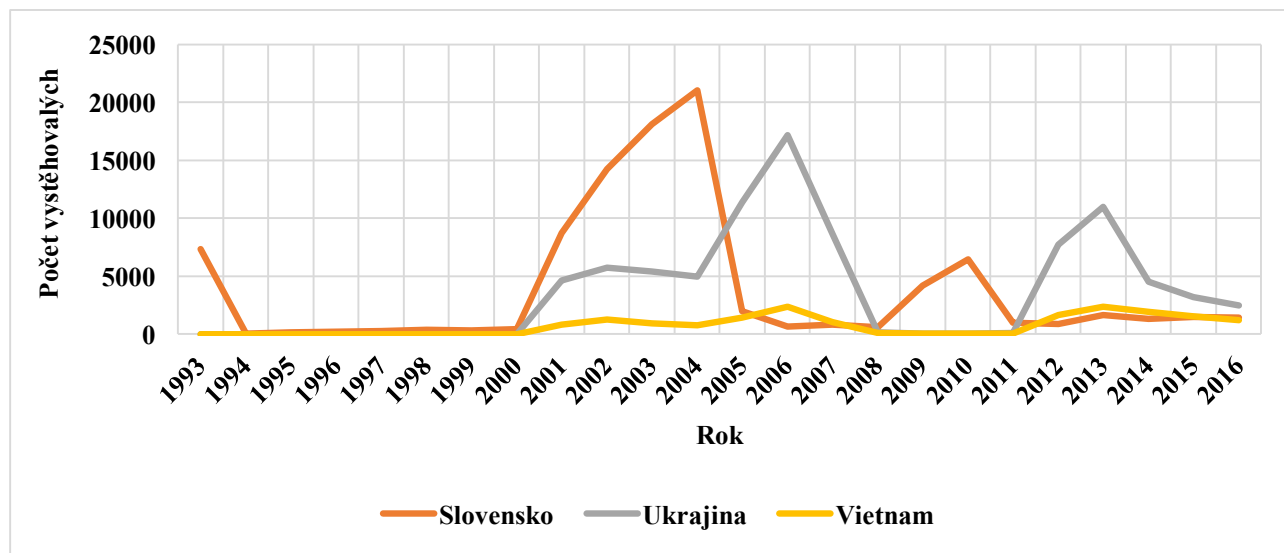
Graf 5: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, přistěhovalí

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Vývoj v případě emigrace (graf 6) je v začátcích České republiky u Ukrajiny a Vietnamu skoro nulový. Jedná se pouze o pár jedinců ročně. Naopak v případě Slovenska můžeme opět vidět, že na začátku 90. let po rozpadu Československa (hlavně v roce 1993) velkou emigraci na jejich území. Do roku 2000 se všechny křivky ustálily a pohybují se maximálně ve stovkách. Přelom nového tisíciletí znamenal velkou změnu ve vývoji. Značný návrat proběhl hlavně u Slováků. Již výše bylo zmíněno, že se jedná hlavně o jejich vstup do Evropské unie. Vrchol je v roce 2002. Ukrajina na svém maximu byla v roce 2006. Poté díky menšímu přílivu Ukrajinců do České republiky také logicky snížil jejich odchod zpět, jelikož Ukrajinci jezdili do České republiky především dočasně, vylepšit svou životní situaci, či zabezpečit svou rodinu na Ukrajině.

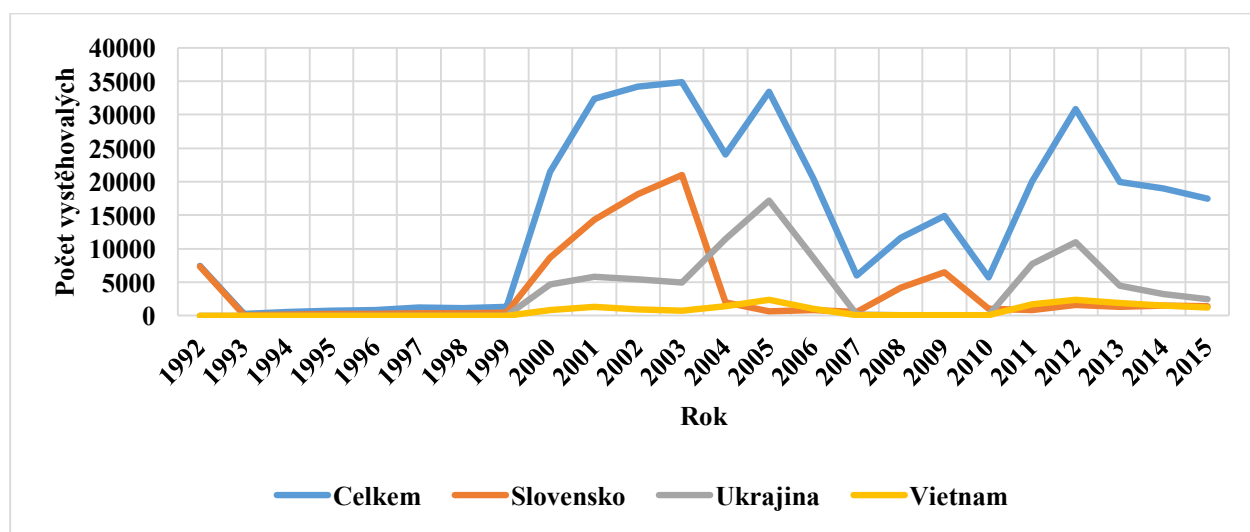
Graf 6: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, vystěhovalí

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V křivce celkové hodnoty České republiky jsou vidět všechny vysoké hodnoty, kterými prošlo jak Slovensko, tak Ukrajina. Nejvíce je to vidět na letech 2003, 2005, 2009 a 2012. Všechny tyto značné odlivy obyvatel z jednotlivých zemí se pak podepsaly i do celkové hodnoty.

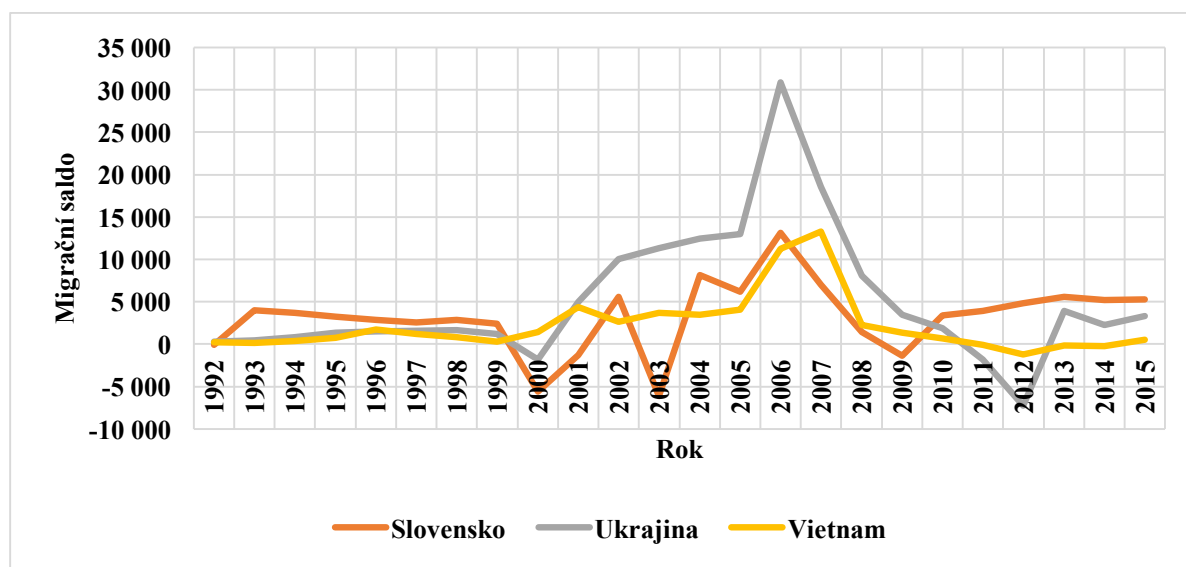
Graf 7: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, vystěhovalí

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Většina hodnot grafu migračního salda je v kladných číslech, tudíž můžeme hovořit o tom, že všechny 3 země přinesly České republice populační přírůstek. V grafu vyčnívá hlavně hodnota Ukrajiny v roce 2006, která dosáhla přes 30 000. V tomto roce do České republiky přišlo 39 572 Ukrajinců a odešlo „pouze“ 8 670. Vývoj migračního salda do budoucna očekávám stále kladný, jelikož je pro tyto státy Česká republika stále atraktivní zemí.

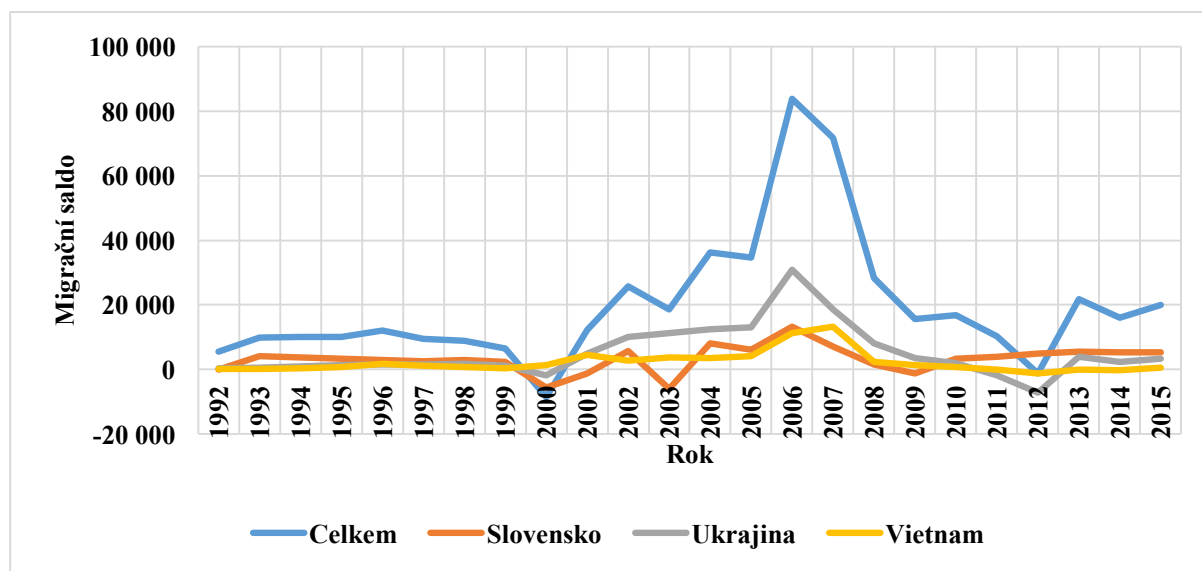
Graf 8: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, migrační saldo

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Migrační saldo České republiky od roku 2000 strmě stoupalo vzhůru až do roku 2006. V těchto letech mají i 3 uvedené země rostoucí tendenci. Otázkou je, zda kdyby neproběhla celosvětová finanční krize, jestli by rostoucí trend stále zůstal zachovalý a jak by se to promítlo do různých demografických prognóz. Již od roku 2013 jsou všechny 3 země charakteristické skoro neměnným vývojem jejich migračního salda.

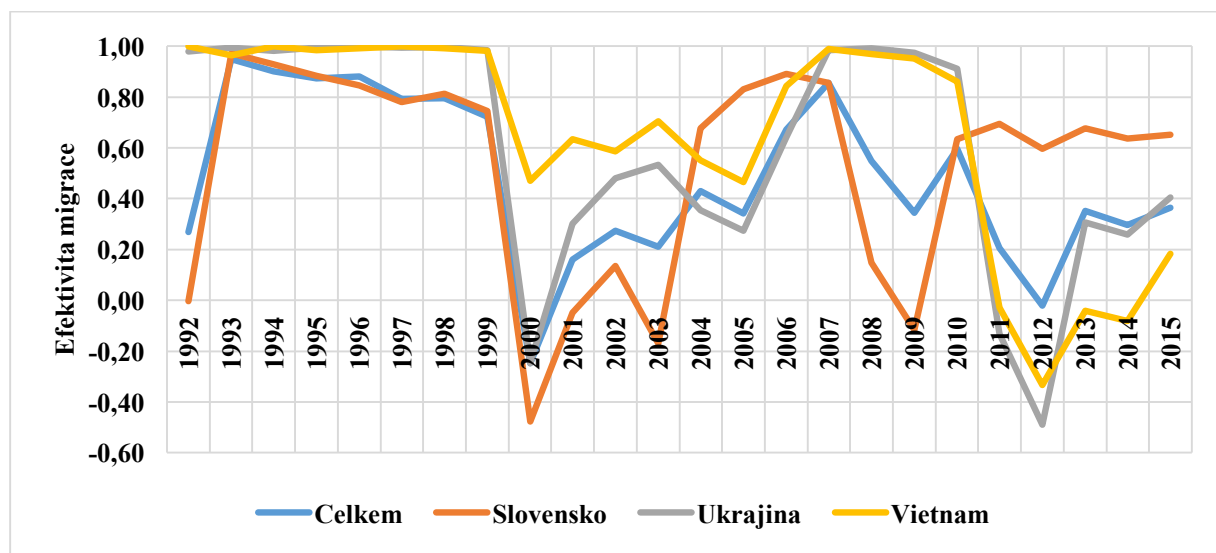
Graf 9: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, migrační saldo

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Jako poslední z grafů v této podkapitole je uveden graf o efektivitě migrace. Jelikož se jedná o relativní hodnoty, je zde možnost porovnat hodnoty jednotlivých zemí mezi sebou. Jako nejefektivnější zemí se jeví Vietnam, který si své vysoké hodnoty blízko čísla 1 držel až do roku 2010, poté zaznamenal velký propad až do záporných hodnot. Tento propad pocítila také Ukrajina, která skoro opisuje křivku s Vietnamem. Na druhou stranu Slovensko v těchto letech zaznamenalo značný růst a v nynější době je se svými hodnotami nejvyšší ze všech 3 zemí. Vývoj se dá očekávat rostoucí v případě Vietnamu a Ukrajiny, u Slovenska od roku 2011 převažuje spíše vývoj konstantní s lehkými výkyvy.

Graf 10: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, efektivita migrace

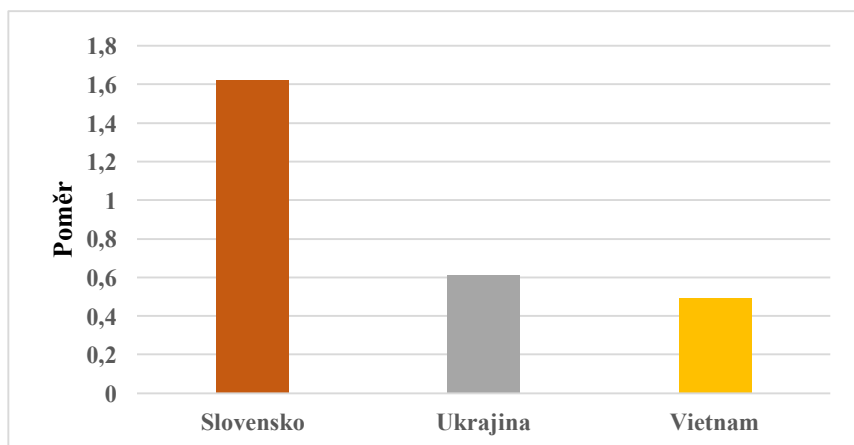

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

3.3 Poměr zaměstnanosti na pobytu

Poměr zaměstnanosti je další z charakteristik, který může přiblížit chování cizinců na území České republiky. Poměr zaměstnanosti uvádí, jaký násobek pracujících cizinců je zaměstnán na daném území vůči celkovému počtu bydlících cizinců z dané země na daném území. Hodnoty, které přesahují číslo 1, značí, že se na daném území nachází více zaměstnaných cizinců, než je celkový počet bydlících cizinců v dané zemi.

Graf 11: Poměr zaměstnanosti cizinců a celkového počtu bydlících cizinců v roce 2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

3.4 Porodnost a úmrtnost

Další z demografických charakteristik, které je možné dopočítat ze statistik Českého statistického úřadu, jsou porodnost a úmrtnost. Respektive se bude jednat o hrubou míru porodnosti a hrubou míru úmrtnosti cizinců na našem území.

Hrubá míra porodnosti určuje, kolik dětí se za daný rok narodilo na 1000 obyvatel středního stavu. Vypočítá se jako poměr mezi živě narozenými dětmi a středním stavem obyvatelstva, který je poté vynásoben tisíci. Demograficky kvalitnější míru plodnosti není možné vyhotovit díky chybějícím statistikám o zastoupení žen v těchto populacích.

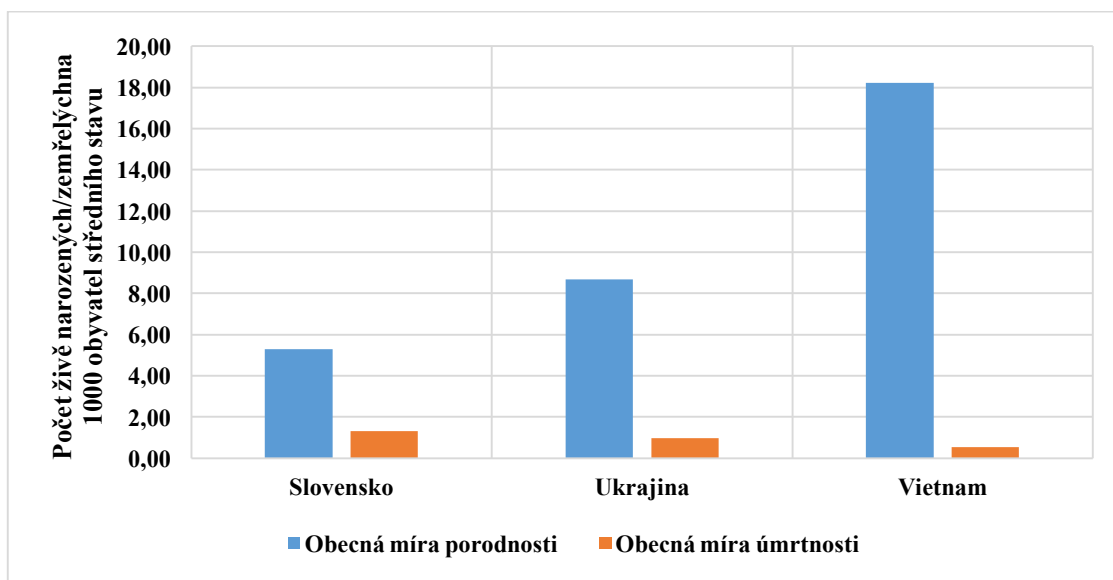
$$Hmp = \frac{N_z}{\bar{S}} * 1000$$

Naopak hrubá míra úmrtnosti vyjadřuje počet zemřelých připadajících na 1000 obyvatel středního stavu. Nevýhodou této míry je, že nezohledňuje věková specifika dané populace.

$$Hmú = \frac{D}{\bar{S}} * 1000$$

Na první pohled je z grafu vidět, že nad obě dvě ostatní země vyčnívá Vietnam, který v roce 2015 dosáhl na 18 narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu. Jedná se tedy o hodnotu dvakrát vyšší než u Ukrajiny (9 dětí) a dokonce 3,6krát vyšší než v případě Slovenska (5 dětí). Hlavním důvodem těchto rozdílných hodnot je hlavně kulturní, společenské a vývojové odlišnosti. Na rozdíl od Vietnamu, kde je početná rodina normální, u evropských zemí jsou tradiční rodiny s méně dětmi. U Slovenska se dá velice nízké číslo také označit tím, že mohou odjet porodit do své vlasti. Obecná míra porodnosti také závisí na věkové struktuře, která bohužel nešla dohledat. Více lidí v produktivním věku zajistí vyšší míru porodnosti.

Graf 12: Obecné míry porodnosti a úmrtnosti podle státního občanství imigrantů se středním stavem v roce 2015

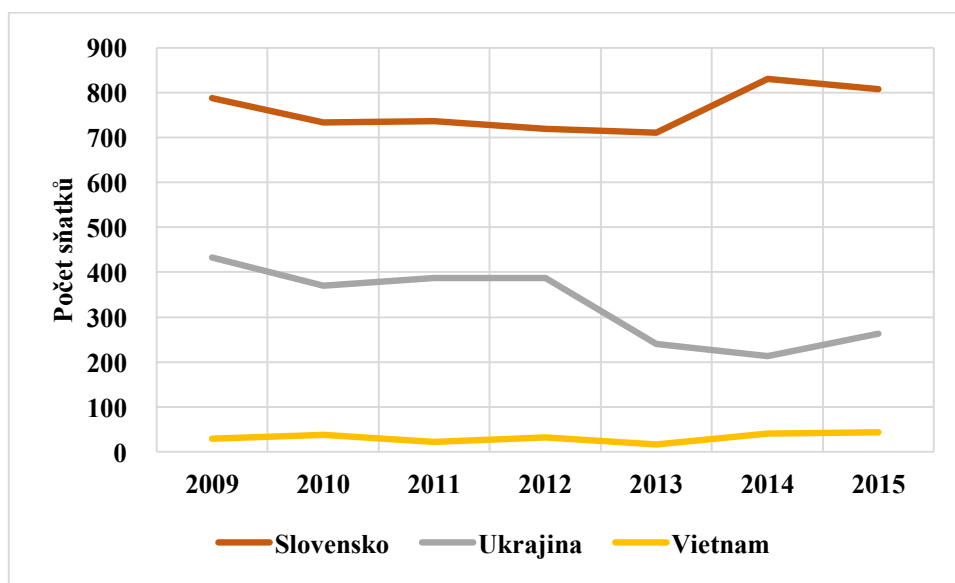
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Naproti tomu obecná míra úmrtnosti je v zrcadlovém pořadí. Grafu vévodí Slovensko s hodnotou 1,31 smrti na 1 000 obyvatel. Následováno Ukrajinou s hodnotou 0,97. Minimum drží Vietnam s hodnotou 0,54. Obecně jsou tyto míry velice pod průměrem. Celková míra úmrtnosti se většinou pohybuje kolem 10 smrtí na 1 000 obyvatel středního stavu. Toto je nejvíce zapříčiněno tím, že na našem území většinou pobývají lidé v předproduktivním či produktivním věku, kteří jsou zdraví. Hodně z těchto smrtí je zapříčiněno vážnými nemocemi či různými nehodami.

3.5 Sňatky a rozvody

Imigrant často do České republiky migruje samotný, jak již bylo zmíněno výše. Jelikož je dobře známo, že české ženy jsou nejhezčí na světě, cizinci si je často berou za ženy. V roce 2015 došlo celkem k 3 016 sňatkům muže cizince a ženy z České republiky, naopak u žen cizinek je toto číslo skoro dvakrát menší, jednalo se o 1 802 sňatků. České ženy v roce 2015 nejvíce uzavíraly sňatky s muži ze Slovenska, Německa a Velké Británie. U českých mužů vévodí Slovenky, Ukrajinky a Rusky.

Graf 13: Vývoj počtu sňatků v České republice v letech 2009-2015, nevěsta cizinka

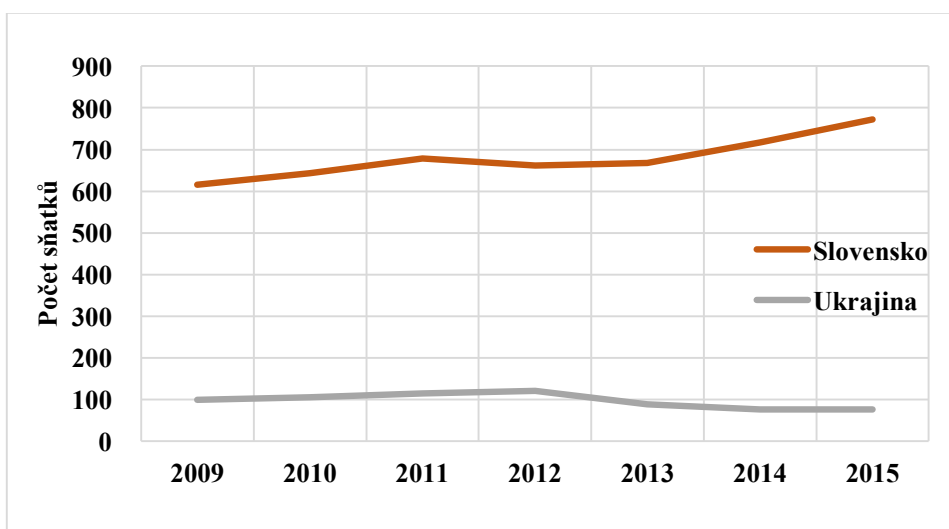
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Při pohledu na graf č. 13 si můžeme všimnout, že v absolutních hodnotách vévodí grafu nevěsty ze Slovenska, nejvíce sňatků bylo uzavřeno v roce 2014, celkem 830 sňatků. Za to nejmenší zájem byl o dámy z Vietnamu v roce 2013, proběhlo pouze 16 sňatků. Tyto čísla jsou bohužel lehce zavádějící, jelikož nejsou v poměru s populací cizinců, která na našem území žije. Z historického hlediska máme k Slovenské republice blízko, a proto jsou tyto sňatky skoro na „denním pořádku“, zatímco ženy z mimoevropských zemí jsou pro české muže skoro nepoznané. Slovensko a Vietnam v posledních letech zaznamenal růst těchto sňatků, zatímco Ukrajina byla v letech 2012-2014 v poklesu.

České ženy jsou v této statistice v průběhu let velice odlišné než muži, na prvním místě vládnou sňatky se Slováky. Nejvíce se jich uzavřelo v roce 2015, bylo jich celkem 773. Na druhém místě jsou poté ženichové z ostatních států světa, které se do statistiky nedaly započítat individuálně. To značí, že české ženy upřednostňují před „klasickými“ cizinci muže především z mimoevropských zemí. Údaj za Vietnam bohužel není v tabulce k dispozici, je možné, že nějaké procento z ženichů z ostatních zemí světa se dá přiřadit k Vietnamu.

Slovenská křivka v grafu je skoro konstantně mírně rostoucí, můžeme s nadsázkou říct, že Slováci se líbí českým ženám víc a víc. Křivka Ukrajiny se jeví jako konstantní.

Graf 14: Vývoj počtu sňatků v České republice v letech 2009-2015, ženich cizinec

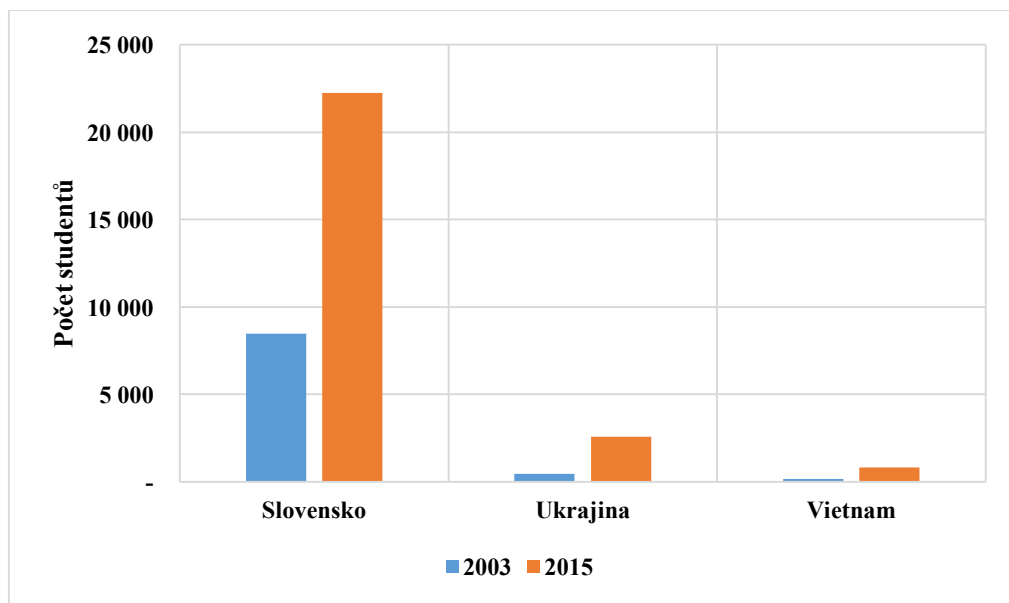
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

3.6 Cizinci na vysokých školách

Poslední uvedenou charakteristikou bude srovnání počtu cizinců na vysokých školách v ČR v letech 2003 a 2015. Rozdíl před vstupem do Evropské unie (rok 2003) a poté je více než znatelný. Z grafu (graf č. 15) je znatelné, že nejvíce cizinců na českých vysokých školách je ze Slovenska, již díky historickému hledisku, lepší úrovni českého školství a hlavně velice podobnému jazyku, které studium Slovákům velice usnadňuje. Nejvyšší procentuální nárůst zaznamenala Ukrajina. Nárůst v těchto letech byl více než 5,6násobný, následuje Vietnam s 4,6 % a na posledním místě je Slovensko s 2,6 %. Studenti

z Vietnamu zastupují nejmenší část grafu, na druhou stranu většina z vietnamských studentů českých vysokých škol se již narodila na českém území a ve většině případů mají i české občanství.

Graf 15: Srovnání počtu cizinců na vysokých školách v ČR v letech 2003 a 2015

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Z mého pohledu je tento vývoj prospěšný pro společnost, žijeme v době, kdy světu vládne globalizace a propojování kultur. Poznání jiné kultury, země, stylu života v kombinaci se studiem se ve 21. století jeví jako atraktivní volba, která láká stále více dospívajících jedinců.

Závěr

Cílem této práce je nastínění historických faktů o migraci a porovnání jednotlivých ukazatelů Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu mezi sebou za všechny dostupné roky z databází České statistického úřadu.

Největší důraz byl věnován vývoji migrace z hlavních zdrojových oblastí na území České republiky. Data pro všechny tři země jsou k nalezení poprvé v Demografické ročence roku 1993.

Vývoj se dá rozdělit do 3 hlavních etap. První etapou byla doba od rozpadu Československé republiky do přelomu nového tisíciletí (1992–2000). V této době byly trendy všech 3 zemí konstantní, jedinou výjimku tvořilo Slovensko v roce 1993, kdy oproti roku 1992 zaznamenalo značný nárůst imigrace na české území. Tento jev se dá spojit s rozpadem Československa.

Celkové migrační saldo těchto 3 zemí se poprvé ocitlo v záporných hodnotách v roce 2000. Od toho roku až do roku 2007 ale Česká republika zaznamenala značný nárůst imigrantů. Nejvyšší pozorovaná hodnota v celém vývoji migrace je právě v roce 2006, kdy celkové migrační saldo České republiky dosáhlo hodnoty 83 945. Ve stejném roce také můžeme najít maximum našich sledovaných zemí, toto maximum drží Ukrajina s hodnotou 30 902.

Poslední etapa (2008-2015) přinesla naopak razantní pokles migračního salda, které vyústilo v jednu ze dvou záporných hodnot v celém migračním vývoji. Celková hodnota migračního salda v roce 2012 byla v roce -1 297. Podle mého úsudku byl tento odliv zapříčiněn celosvětovou finanční krizí, která způsobila i značné snížení HDP celé České republiky.

V průběhu práce jsem pozoroval určité difference v typu migrace na naše území. U Slovenska se dá hovořit převážně o migraci studijní, jak můžeme vidět v grafu č. 15.

Slováci upřednostňují české vysoké školy, které jsou jedny z nejkvalitnějších ve východní Evropě. Naopak poměr zaměstnanosti u Slovenska značí, že Slováci dávají přednost pouhé dojížděce za prací do České republiky a ponechání si trvalého bydliště na území Slovenské republiky. Migrace z Ukrajiny a Vietnamu ukazuje především na typ pracovní. Lidé si chtějí zlepšit své životní podmínky, a tak přicházejí do České republiky za vidinou lepších zítřků.

Práce jako taková mi nastínila historické důvody migrace z hlavních zdrojových oblastí, tyto důvody se později daly využít ke komentování grafů a tabulek. Budoucí vývoj migrace je bohužel ošemetné téma. Dělat jakékoliv prognózy je velice problematické, jelikož migraci ovlivňují hlavně nenadálé události. Aktuálně Evropa trpí migrační krizí, na kterou nebyla připravena. Přístup obyvatel České republiky mi ale přijde velice netaktní. České obyvatelstvo bych zařadil mezi jedno z nejvíce xenofobních v celé Evropě. Řada lidí si není schopná uvědomit, čím lidé musí na daném území procházet.

Jak se tedy bude migrace vyvíjet v příštích letech? Přijde další válka? Postihne Evropu přírodní katastrofa? Na tyto otázky člověk není schopen odpovědět.

Seznam použité literatury

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

BROUČEK, Stanislav. Češi v cizině 9. Praha: Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR. 1996, s 136-154.

DIVINSKÝ, Boris. Zahraničná migrácia v Slovenskej republike: stav, trendy, spoločenské súvislosti. Bratislava: Výskumné centrum slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2005. ISBN 8089149049.

DRBOHLAV, Dušan. Migrace obyvatelstva: geografické aspekty v rámci interdisciplinárního výzkumu. Habilitační práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 1998, 259 s.

DRBOHLAV, Dušan. Sharing experience: migration trends in selected applicant countries and lessons learned from the new countries of immigration in the EU and Austria: European commission project. Vienna: International Organization for Migration, c2004. ISBN 92-9068-182-9.

DRBOHLAV, Dušan. UHEREK, Zdeněk. Reflexe migračních teorií, Geografie – Sborník ČGS, 2007, roč. 112, č. 2, s. 125-141.

DUŠÁNKOVÁ, O. et al.: Cizinci a trh práce. Praha: SSZ MPSV ČR, 1995.

FRANC, Aleš. Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České Republice. Brno, Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. ISSN 1801-4496

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN isbn80-7178-549-0.

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-228-0.

PETŘÍKOVÁ, Lenka. ČESKO-SLOVENSKÁ MIGRACE PŘED A PO ROCE 1993. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze.

RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2003. ISBN 80-239-2257-2.

STARK, Oded. The migration of labor. Oxford: Blackwell, 1991. ISBN 9781557864291.

UHEREK, Z. et al. Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu. Praha: Etnologický Ústav, 2004. ISBN 80-85019-69-0

Seznam internetových zdrojů

ASPEKTY ŽIVOTA UKRAJINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE. *Hospodářská a kulturní studia* [online]. 2009 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/zivot_ukrajincu_v_ceske_republice_a_jejich_zacleneni_do_ceske_spolecnosti#ukrajinska_emigrace_a_migrace_na_ceske_uzemi

BROUČEK, Stanislav. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. *Hospodářská a kulturní studia* [online]. 2005 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2005040901%E2%80%9C#1989>

Cizinci v ČR.. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr>

Demografická ročenka 2016. Praha: Český statistický úřad, 2016. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-ceske-republiky-2016>

HENIG, D., (2007). Migrace. [online]. 2007 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://antopologie.zcu.cz/migrace>.

HŮLE, D. Rozhovor: Emigrace v kontextu legislativních a metodických změn. [online]. 2005 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z <http://www.demografie.info>.

Jak se nabývá státní občanství České republiky. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. 2016 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/consulate.newyork/cz/konzularni_a_vizove_informace/obcanstvi/informace_o_moznostech_nabyti_statniho/index.html

KABELEOVÁ, Hana. *Ekonomické ukazatele ovlivňující migraci* [online]. 2003 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ekonomicke-ukazatele-ovlivnujici-migraci>

KUČERA, M.. Populace České republiky 1918–1991 [online]. 1994 [cit. 2018-01-02]. Sociologický ústav Akademie věd ČR. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/demografie-ageodemografie/ceska-demograficka-spolecnost/ke-stazeni/acta-demographica-xii>

LEONTIYEVA, Yana. Ukrajinci v ČR. [online]. 2005 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=200&lst=106>

MASSEY, Douglas S., Joaquin ARANGO, Graeme HUGO, Ali KOUAOUCI, Adela PELLEGRINO a J. Edward TAYLOR. Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review* [online]. 1993, 19(3), 431- [cit. 2018-01-

02]. DOI: 10.2307/2938462. ISSN 00987921. Dostupné z:
<http://www.jstor.org/stable/2938462?origin=crossref>

MASSEY, DOUGLAS S. Social and Economic Aspects of Immigration. *Annals of the New York Academy of Sciences* [online]. 2004, 1038(1), 206-212 [cit. 2018-01-02]. DOI: 10.1196/annals.1315.028. ISSN 00778923. Dostupné z:
<http://doi.wiley.com/10.1196/annals.1315.028>

PALÁT, Milan. PŘÍČINY VZNIKU MIGRACE A REFLEXE SOUVISEJÍCÍCH TEORIÍ [online]. 2014 [cit. 2018-01-02]. DOI: 10.5817. Dostupné z:
https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/091_2014.pdf

RAVENSTEIN, E. G. The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society* [online]. 1889, 52(2), 241- [cit. 2018-01-02]. DOI: 10.2307/2979333. ISSN 09528385. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.2307/2979333?origin=crossref>

UNSD. United Nations Statistics Division. [online]. [cit. 2017-04-17], 2012. Dostupné z:
<http://unstats.un.org/unsd/default.htm>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Struktura získaných SO ČR podle předchozího státního občanství za období 1999–2013.....	24
Tabulka 2: Nejčastější státní občanství zahraničních migrantů, 2006–2015, přistěhovalí ..	25

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj migračního salda České republiky v letech 1989-2015.....	8
Graf 2: Vývoj celkového populačního přírůstku České republiky v letech 1989–2015.....	9
Graf 3: Vývoj populace České republiky v letech 1989–2016	10

Graf 4: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, přistěhovalí.....	32
Graf 5: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, přistěhovalí	33
Graf 6: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, vystěhovalí	34
Graf 7: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, vystěhovalí	34
Graf 8: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015, migrační saldo	35
Graf 9: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, migrační saldo	36
Graf 10: Vývoj zahraničního stěhování podle státního občanství v letech 1992–2015 ve srovnání s celkovou hodnotou v celé České republice, efektivita migrace	37
Graf 11: Poměr zaměstnanosti cizinců a celkového počtu bydlících cizinců v roce 2015 ..	37
Graf 12: Obecné míry porodnosti a úmrtnosti podle státního občanství imigrantů se středním stavem v roce 2015	39
Graf 13: Vývoj počtu sňatků v České republice v letech 2009-2015, nevěsta cizinka.....	40
Graf 14: Vývoj počtu sňatků v České republice v letech 2009-2015, ženich cizinec	41
Graf 15: Srovnání počtu cizinců na vysokých školách v ČR v letech 2003 a 2015	42